

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра права Європейського Союзу

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Судова система Європейського Союзу»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол № від   р.

Ректор

_____ **Анатолій Гетьман**

Харків 2021

Програма навчальної дисципліни «Судова система Європейського Союзу» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 32 с.

Розробник:

Комарова Тетяна В'ячеславівна,
доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу
(протокол № 1 від 2 вересня 2021 р.)

Завідувач кафедри – Яковюк Іван Васильович, доктор юридичних наук,
професор

1. Вступ	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....	13
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	13
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	13
4.3. Освітні технології та методи навчання	13
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	15
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19
Додаток 1.8 Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни...	26
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей	29
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей в програмі навчальної дисципліни.....	32

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні теоретичних та практичних знань у сфері побудови судової системи ЄС, принципів її функціонування та реалізації наданих юрисдикцій, формуванні професійних уявлень про механізми захисту прав осіб в межах Союзу, поглибленні правового світогляду студентів, а також у формуванні вмінь правильно використовувати норми права ЄС у майбутній професійній діяльності.

Завданнями дисципліни є опанування студентами вироблених наукою права ЄС необхідних теоретичних положень, що розкривають сутність і особливості судової системи ЄС; освоєння нормативного матеріалу, що є результатом правотворчої діяльності інститутів та органів ЄС, практики судової системи ЄС, а також тих правил поведінки, що формуються у процесі співробітництва ЄС, його держав-членів та інших суб'єктів міжнародного права; ознайомлення з процесом формування і функціонування усіх ланок судової системи Європейського Союзу; ознайомлення з останньою практикою судової системи ЄС, а також розвиток у студентів навичок самостійно аналізувати та оцінювати її, зокрема через теоретичне узагальнення практичного досвіду; визначення прикладних проблем, що виникають у результаті захисту прав приватних осіб у судовій системі ЄС, виявлення шляхів оптимізації цих механізмів; формування навичок захисту прав суб'єктів національного права, які підпадають під дію права ЄС; ознайомлення студентів з методологією отримання інформації щодо різноманітних аспектів діяльності судової системи Європейського Союзу, у тому числі за допомогою бібліографії та сучасних технічних засобів (електронних баз даних та Інтернету).

До завдань навчальної дисципліни належить також навчання студентів підготовці судових промов та участі у судових дебатах.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: за вибором студента.

1.3. *Пререквізити:* Міжнародне публічне право, Право Європейського Союзу.

1.4. *Кореквізити:* Право міжнародних організацій, Право міжнародної відповідальності, Міжнародне право прав людини.

1.5. –

1.6. *Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:*

ПК – 1. Уміння аргументовано формулювати та висловлювати власну позицію стосовно актуальних проблем діяльності судової системи Європейського Союзу.

ПК – 2. Здатність правильно тлумачити та застосовувати судові рішення судів Європейського Союзу.

ПК – 3. Знання та критичне осмислення основних теорій, принципів побудови та функціонування судової системи Європейського Союзу.

ПК – 4. Уміння аналізувати, тлумачити, правильно застосовувати вивчені категорії судового права Європейського Союзу.

ПК – 5. Здатність аналізувати правові явища, юридичні факти, правові норми та правовідносини, що виникають у процесі функціонування судової системи Європейського Союзу.

ПК – 6. Здатність відтворювати основні підходи та методики розгляду спорів у судах Європейського Союзу із застосуванням ігрового моделювання.

ПК – 7. Уміння використовувати інформаційні технології та бази даних у процесі збору та обробки інформації в межах конкретної тематики щодо діяльності судової системи Європейського Союзу.

ПК – 8. Здатність самостійно виявляти та досліджувати юридичні питання, що виникають у контексті винесення рішень судами ЄС та їх впливу на право держав-членів та правові системи третіх держав, зокрема України.

ПК – 9. Здатність проводити аналітичні дослідження з питань впливу судової практики Європейського Союзу на інститути та право ЄС.

ПК – 10. Здатність надавати кваліфіковані консультації та висновки стосовно прецедентної практики судів ЄС щодо окремих галузей права Європейського Союзу.

ПК – 11. Здатність оцінювати ступінь ефективності розвитку практикою судів ЄС окремих сфер права Європейського та визначати перспективи подальшого розвитку.

ПК – 12. Здатність виявляти недоліки механізмів захисту прав приватних осіб у судах Європейського Союзу, пропонувати способи їхнього вдосконалення.

ПК – 13. Знання особливостей правового регулювання та принципів правового статусу особи в ЄС та специфіки правового захисту різних категорій приватних осіб у ЄС: громадян Європейського Союзу, привілейованих іноземців, іноземців, юридичних осіб тощо.

ПК – 14. Уміння аналізувати норми судової правотворчості судів Європейського Союзу, зокрема ті, що застосовуються до суб'єктів національного права України.

ПК – 15. Здатність давати загальну характеристику особливостей та принципів побудови інституційної системи Європейського Союзу, складу інституційної системи, правового статусу інституцій, органів та агенцій Європейського Союзу та місця судової системи у ній.

ПК – 16. Знання юрисдикції кожної судової ланки ЄС і її видів та співвідношення з компетенцією держав-членів ЄС, а також юридичні процедури її розширення.

ПК – 17. Знання історії, еволюції судової системи європейських співтовариств і Європейського Союзу у контексті розвитку європейської інтеграції.

ПК – 18. Уміння аналізувати вплив практики судів Європейського Союзу на права людини в ЄС.

ПК – 19. Здатність виявляти та оцінювати сучасні проблеми щодо взаємодії права ЄС і національного права України.

ПК – 20. Здатність працювати з судовими рішеннями Європейського Союзу, а також зі статистичною та технічною документацією, які впливають на імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

РНС НД – 1.1. Демонструвати знання ключових понять, принципів, теорій та доктрин судового права Європейського Союзу

РНС НД – 1.2. Демонструвати знання специфіку системи права ЄС, його джерел та особливостей їх формування і застосування та місце у цій ієрархії судової практики ЄС.

РНС НД – 1.3. Демонструвати знання закономірностей еволюції судової системи ЄС, її етапів та еволюції юрисдикції судової системи ЄС.

РНС НД – 1.4. Відшуковувати, самостійно вивчати й аналізувати вітчизняну та зарубіжну міжнародно-правову літературу в контексті дослідження актуальних проблем діяльності судової системи Європейського Союзу.

РНС НД – 1.5. Характеризувати еволюцію та сучасний стан суб'єктів, які підлягають захисту у судах Європейського Союзу.

РНС НД – 1.6. Виявляти проблеми доступу українських суб'єктів права до судового захисту у Європейському Союзі.

РНС НД – 1.7. Здійснювати аналіз основних підходів до визначення природи та місця судового права Європейського Союзу у процесі формування механізмів захисту прав особи, вміти порівнювати ці механізми із іншими міжнародними механізмами та національними засобами захисту.

РНС НД – 1.8. Виявляти проблеми, які виникають в процесі застосування механізмів судового захисту на рівні Європейського Союзу та держав-членів ЄС, пропонувати способи їхнього подолання відповідно до принципів права ЄС, основоположних принципів міжнародного права, загальних принципів

права, практики міжнародних організацій та сучасного доктринального доробку з відповідної проблематики.

РНС НД – 1.9. Характеризувати сучасний стан розвитку судової системи Європейського Союзу, формулювати власні пропозиції щодо вдосконалення відповідних механізмів судового захисту різних суб'єктів права.

РНС НД – 2.1. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз нормативно-правових актів європейського Союзу та рішень судів Європейського Союзу.

РНС НД – 2.2. Здійснювати критичний аналіз судової практики по різних категоріях справ, підвідомчих судам Європейського Союзу.

РНС НД – 2.3. Характеризувати етапи розвитку механізмів захисту прав приватних осіб у судах Європейського Союзу.

РНС НД – 2.4. Визначати природу рішень та постанов судів ЄС.

РНС НД – 2.5. Демонструвати знання прецедентних норм, які стосуються захисту прав українських приватних осіб у Європейському Союзі.

РНС НД – 2.6. Демонструвати знання правових засад структури та функціонування судової системи ЄС.

РНС НД – 2.7. Характеризувати актуальні проблеми сучасних механізмів судового захисту у Європейському Союзі.

РНС НД – 2.8. Виявляти критерії, які висуваються до позивачів у судах ЄС.

РНС НД – 2.9. Надавати на професійному рівні консультації щодо захисту прав та інтересів суб'єктів різного рівня у Європейському Союзі.

РНС НД – 2.10. Характеризувати стратегічні напрями зовнішньополітичної діяльності України щодо Європейського Союзу, результативність співпраці за відповідними спрямуваннями.

РНС НД – 2.11. Здійснювати аналіз процесу імплементації міжнародно-правових зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС та судовою практикою ЄС та показувати здатність обґрунтовувати пропозиції щодо внесення змін до законодавства України з урахуванням судової практики ЄС.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2)

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Особливості судової системи Європейського Союзу

Модуль 2. Організаційна структура судової системи Європейського Союзу.

Модуль 3. Практичні аспекти діяльності судової системи Європейського Союзу.

Програма навчальної дисципліни – сукупність модулів, їх певна послідовність, що сприяє оволодінню певними компетентностями, необхідними для досягнення конкретних результатів навчання. Кожен модуль має певну логічну завершеність стосовно необхідних результатів освоєння освітньо-професійної програми в цілому. У межах модуля теми не визначаються.

Модульний принцип побудови програми навчальної дисципліни забезпечує гнучкість змісту навчальної дисципліни, що відбивається в можливості його диференціації і інтеграції. Безперервність змістовного і логічного переходу між модулями програми навчальної дисципліни, а також збільшення нового знання стають можливими завдяки застосуванню принципу «дидактичної спіралі».

Кількість навчальних одиниць (дидактичний обсяг) змісту навчальної дисципліни має відповідати структурі навчальної дисципліни та реальному навчальному часу студентів.

Дидактичний обсяг навчальної дисципліни визначає розробник експертним способом з орієнтацією на предметну сферу навчальної дисципліни, а також на компетентності та результати навчання.

Кількісно-якісні показники реалізації програми навчальної дисципліни в межах дидактичної структури визначаються у таксономії навчальної дисципліни.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ECTS: 4	Рівень освіти – другий (магістерський)	Вибіркова
Кількість модулів: 3	Галузь знань – 08 «Право»	Модуль 1 Лекції: 4 Практичні заняття: 4 Самостійна робота: 25
Загальна кількість годин: 120	Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 2 Лекції: 8 Практичні заняття: 8 Самостійна робота: 25
Тижневих годин: 4		Модуль 3 Лекції: 8 Практичні заняття: 8 Самостійна робота: 30
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Особливості судової системи Європейського Союзу

Особливості правової природи Європейського Союзу. Поняття права Європейського Союзу та його співвідношення з міжнародним та національним правом держав-членів. Компетенція Європейського Союзу та особливості розмежування повноважень між ЄС та державами-членами. Політико-правова природа Європейського Союзу та його правосуб'єктність. Принципи субсидіарності та пропорційності.

Історія становлення судової системи Європейського Союзу. Декларація Роберта Шумана 1950 р. (метод «Монне-Шумана»). Заснування Європейського співтовариства з вугілля та сталі 1951 р., запропоновані моделі майбутньої судової установи та створення Суду справедливості Європейського співтовариства з вугілля та сталі. Юрисдикція Суду справедливості Європейського співтовариства з вугілля та сталі. Заснування Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства з атомної енергетики за Римськими договорами 1957 р. Розширення юрисдикції Суду Європейських співтовариств. Заснування Європейського Союзу 1992 р. та вплив реформи на Суд Європейських співтовариств. Реформування Суду Європейських співтовариств за Амстердамським 1997 р. та Ніццьким договорами 2000 р. Проект Конституції для Європи 2004 р. Лісабонський договір 2007 р. як новий етап розвитку європейської інтеграції та реформи судової системи ЄС. Судова реформа 2017 р. Судова система ЄС в інституційній системі Союзу.

Структура судової системи ЄС на сучасному етапі. Принципи побудови судової системи ЄС. Загальна характеристика ланок судової системи ЄС: Суду правосуддя ЄС та Загального суду ЄС. Процедура формування судових ланок. Внутрішня будова судових ланок. Правовий статус суддів та Генеральних адвокатів у судовій системі ЄС.

Модуль 2. Організаційна структура судової системи Європейського Союзу.

Суд правосуддя: місце у судовій системі ЄС. Система юрисдикції Суду правосуддя та процесуальні форми її реалізації. Провадження щодо забезпечення примусового виконання зобов'язань за правом ЄС. Провадження по справах про скасування нелегітимних нормативних актів ЄС. Преюдиціальні провадження по розгляду справ за запитами національних

судів держав-членів. Інші провадження у Суді справедливості ЄС: процедура по оскарженню нелегітимної бездіяльності інститутів ЄС, процедура за позовами щодо позадоговірної відповідальності Союзу, процедура винесення висновків щодо сумісності міжнародних угод, які укладаються Союзом і третіми державами чи міжнародними організаціями, з установчими договорами, процедура винесення рішень відповідно до арбітражних застережень тощо.

Загальний суд: місце у судовій системі ЄС. Система юрисдикції Загального суду ЄС. Особливості реалізації юрисдикції щодо проваджень щодо забезпечення примусового виконання зобов'язань за правом ЄС та проваджень по справах про скасування нелегітимних нормативних актів ЄС. Процедура вирішення спорів між ЄС та його службовцями. Оскарження рішень Загального суду ЄС.

Модуль 3. Практичні аспекти діяльності судової системи Європейського Союзу.

Природа рішень судової системи ЄС. Види рішень, які виносяться судами ЄС: рішення, накази, висновки. Місце судових рішень у ієрархії джерел права ЄС. Питання щодо дії доктрини *stare decisis* у межах судової системи ЄС. Методи інтерпретації, які використовуються судовими органами ЄС у своїй діяльності.

Кооперація судів ЄС із іншими судовими установами. Взаємодія із іншими міжнародними судовими установами: Європейським судом з прав людини (в аспекті приєднання ЄС до Конвенції із основоположних права та свобод 1950 р.), Судом ЄАВТ тощо. Кооперація із національними судовими установами держав – членів ЄС та її роль у становленні інтеграційного правопорядку.

Вплив практики судової системи ЄС на інститути та право ЄС.
 Розвиток Судом правосуддя ЄС принципу інституційної рівноваги.
 Становлення принципу автономності правопорядку ЄС судовою практикою
 Суду правосуддя ЄС. Становлення та розвиток принципу верховенства права
 ЄС над національними правом держав – членів ЄС. Становлення та розвиток
 принципу прямої дії права ЄС. Становлення та розвиток доктрини
 відповідальності держав – членів ЄС за порушення права ЄС. Захист прав
 людини судовою системою ЄС.

*Механізми судового захисту прав приватних осіб у судах ЄС та
 можливості українських приватних осіб.* Особливості судового захисту
 права та законних інтересів суб'єктів права ЄС. Наднаціональний та
 національний рівні захисту. Провадження проти держав-членів, що
 порушують свої зобов'язання за правом ЄС. Провадження проти інституцій
 ЄС. Преюдиціальні провадження. Забезпечення Судом ЄС єдності в
 застосуванні та тлумаченні права ЄС. Відповідальність держав-членів перед
 фізичними та юридичними особами за порушення права ЄС на
 національному рівні. Особливості правового статусу громадян України в ЄС.
 Особливості правового статусу юридичних осіб України, що здійснюють
 діяльність на території держав-членів ЄС. Механізми захисту інтересів
 приватних осіб України: захист у Загальному суді ЄС та в національних
 судах держав-членів ЄС. Інституціональні, процесуальні та матеріальні
 гарантії захисту прав українських приватних осіб.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Формами організації освітнього процесу є навчальні заняття,
 виконання індивідуальних завдань та самостійна підготовка.

Залежно від мети навчальні заняття розрізняються за такими видами:
 лекція, практичне заняття, індивідуальне заняття, консультація тощо.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Зміст самостійної роботи, як виду позааудиторної роботи студента визначається програмою навчальної дисципліни «Судова система Європейського Союзу», методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

У процесі роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, матеріали, викладені в підручниках, навчальних посібниках з права європейського Союзу, джерела права ЄС і національного права України та зарубіжних країн, наднаціональну та національну судову практику відповідно до тем навчальної дисципліни. Також важливе значення має робота з науково-практичними коментарями, монографіями, науковими статтями, іншою науковою і навчально-методичною літературою, рекомендованою викладачем. Методичні матеріали повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися в науковій бібліотеці Університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу студента до потрібних дидактичних засобів.

2. Форми самостійної роботи студента:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- розробка кейсів;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;

- написання рефератів, доповідей та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у студентських науково-практичних конференціях;
- участь у судових дебатах з права ЄС;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування джерел права Європейського Союзу, а також національного права України, зокрема Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- інші форми роботи.

Вибір студентом видів самостійної роботи здійснюється за його власними інтересами та узгоджується з викладачем, який забезпечує організацію, контроль та оцінку якості виконання відповідної роботи.

Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

4.3. Освітні технології та методи навчання

- освітні технології: проблемного навчання, контекстного навчання, студентоцентроване навчання, аудіо-візуальні технології, наукові дискусії, інтерактивні технології, ІТ-технології тощо;
- методи навчання: дискусія, прес-конференція, кооперативне навчання, ситуативне моделювання, судові дебати, сократівський метод, перегорнуте навчання.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

а) систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях, (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань; участь у студентських конференціях, гуртках, конкурсах, олімпіадах; інші форми робіт);

б) виконання тестових контрольних робіт (тестових модулів);

в) виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе та їх презентація; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка реферативних матеріалів з публікацій; інші форми роботи).

У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 1, 2, 3, 4);

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль	Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
-------------------	--

Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Тестування	п/з	Тестування	п/з	Тестування		
max 10	max 10	max 15	max 10	max 15	max 10	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 4	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	3	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестування	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.

	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі,
зараховано		

		<p>достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

4.5. *Навчально-методичне та інформаційне забезпечення
навчальної дисципліни*

Основна література:

- Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції: моногр. / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – К.: Право України, 2012. – 336 с.
- Європейське право: право Європейського Союзу : підручник : у чотирьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. – К. : Ін Юре, 2015-2016.
- Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: монографія / під ред. І. В. Яковюка. – К., 2012. – 208 с.
- Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб. / Пер. з англ.– К.: Знання, 2002.– 381 с.
- Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: моногр. / Т. В. Комарова. – Х.: Право, 2010. – 360 с.
- Копійка В.В., Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку : научное издание / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко, М. А. Миронова. — К. : Знання, 2010. — 94 с.
- Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко ; за ред. В. І. Губерського. – 2-е вид., виправл. і допов. – К. : Знання, 2012. – 759 с.
- Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України / Навч. Посібник. – К.: ЦУЛ, 2008. – 172 с.
- Микієвич М. М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: Монографія / М. М. Микієвич. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 416 с.
- Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / За ред. М. В. Буруменського. – Х.: Право, 2015. – 328 с.
- Петров Р. А. Транспозиция "acquis" Европейского Союза в правовые системы третьих стран : моногр. / Р. А. Петров. – К. : Истина, 2011. – 384 с.
- Поглиблення відносин між ЄС та Україною: що, чому і як? / За ред. М. Емерсона та В. Мовчан. – Брюссель: CEPS, Київ: ІЕД, 2016. – 255 с.
- Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. – К. : Смолоскип, 2002. – 168 с.

Право Європейського Союзу: підручн. / За ред. Р. А. Петрова. – 7-ге вид. – К.: Істина, 2017. – 384 с.

Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.

Сидорук Т.В. Інтеграційні процеси в сучасній Європі: навч. посіб. – Львів: ЛА «Піраміда», 2010. – 354 с.

Тоді Ф., Нарис історії Європейського Союзу. / Пер. з англ. М.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 142 с.

Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність. – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

Хартли Т. К. Основы права европейского Сообщества / Т. К. Хартли; [пер. с англ.]. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 703 с.

Яковюк І.В. Правові основи європейської інтеграції: загальнотеоретичний аналіз : монографія / І. В. Яковюк. – Х. : Право, 2013. – 760 с.

Додаткова література:

Анакіна Т. Адаптація законодавства України у контексті виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС / Т. Анакіна // Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 8 грудня 2016 року) : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – Ч. 1. – С. 96-98.

Анакіна Т. М. Інституційна модель співробітництва України та Європейського Союзу за Угодою про асоціацію / Т. М. Анакіна // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 14-21.

Анакіна Т. М. Особливості політики Східного партнерства у контексті європейської інтеграції України // Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі (Серія «Наукові доповіді»; вип. 1). – Х.: Оберіг, 2012. – С. 48-61.

Анакіна Т. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом // Вісн. Нац. Акад. прав. наук України. – 2013. – № 4 (75). – С. 123-132.

Анакіна Т. Регулювання прав окремих вразливих груп осіб за Хартією ЄС про основоположні права: досвід для України / Т. Анакіна // Український часопис міжнародного права. – 2015. – № 2. – С. 41-46.

Галан В.О. Новітні тенденції розвитку Європейської медіації. Європейський інститут мира / В. О. Галан // Стратегія проведення конституційної реформи в умовах інтеграції України до ЄС: Збірник наук. статей та тез повідомл. за матер. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 тавня 2015 р. / Редокол. С. Г. Серьогіна, І. В. Яковюк, Г. В. Чапала. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2015. – С. 52- 56.

Головко-Гавришева О. Правове регулювання соціальної політики у Європейському Союзі: теоретичні аспекти : монографія / О. Головко-Гавришева ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 220 с.

Комарова Т. В. Взаємодія національних судів держав-членів Європейського Союзу із Судом правосуддя ЄС / Т.В. Комарова // Стратегія проведення конституційної реформи в умовах інтеграції України до ЄС: зб. Наук. ст. та тез доп. за метеріалами наук.-практ. конф., м. Харків, 20 травня 2015 р. / редкол.: С.Г. Серьогіна, І.В.Яковюк, Г.В.Чапала. – Х.:НДІ держ. буд-ва та місц. самовряд, 2015. – С. 20-22.

Комарова Т.В. Особливості застосування методів тлумачення норм права Судом Європейського Союзу / Т. В. Комарова // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання: [тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції (м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 р.)] / за ред. проф. В. В.Комарова та І. Д. Шутака. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2015. – С. 151-154.

Комарова Т.В. Практика Суду Європейського Союзу щодо приєднання ЄС до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / Т. В. Комарова // Актуальні проблеми сучасного міжнародного права: зб. Наук. статей за матеріалами І-х Харківських міжнародно-правових читань, присвячених пам'яті проф.. М.В.Яновського і В.С.Семенова, м. Харків, 27 листопада 2015 р.; за аг. ред. проф.. А.П. Гетьмана. – Х.: Право, 2015. – С. 135-144.

Комарова Т. В. Практика Суду ЄС щодо співвідношення міжнародного права та права ЄС / Т. В. Комарова // Цивільний процес на зламі століть : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). – Харків, 2016. – С. 109–112.

Комарова Т. В. Пряма дія угод про асоціацію із Європейським Союзом: український вимір // Римська декларація ЄС: нові пріоритети розвитку об'єднаної Європи: збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної конференції (м. Харків, 12 травня 2017 р.). – С. 7-15.

Комарова Т. В. Суд ЄС та національні інтереси держав – членів Європейського Союзу // Проблеми законності : зб. наук. праць. - 2016. – Вип. 134. – С. 190-198.

Кулабухова А. В. Вплив громадян на функціонування ЄС та проблема «дефіциту демократії» // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол. : Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 29. – С. 166–178.

Кулабухова А. В. Еволюція ідеї загальноєвропейського громадянства до Маастрихтського договору / А. В. Кулабухова // Форум права. – 2016. – № 1. – С. 128–134 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_23.pdf

Кулабухова А. В. Каталог прав громадян Європейського Союзу / А. В. Кулабухова // Право та інновації. – 2016. – № 1. – С. 270–275.

Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти). – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 304 с.

Муравйов В.І. Поняття та зміст „*acquis communautaire*” (спільного доробку) Євросоюзу // Актуальні проблеми міжнародних відносин : Збірник наукових праць. – 2004.- Вип. 48. - Ч. I. - С.6.

Мушак Н. Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях : монографія / Н. Б. Мушак ; під ред. проф. В. І. Муравйова ; Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права. – К. : Ліра-К, 2013. – 188 с.

Мушак Н. Б. Правові засади функціонування Шенгенського простору: монографія / Н. Мушак. - Одеса : Фенікс, 2017. – 442 с.

Саракуца М. О. Деякі аспекти реалізації політичних прав громадян Європейського Союзу / М. О. Саракуца // Право і суспільство. – 2014. – № 1. – С. 42–48.

Святун О. В. Консульський захист громадян ЄС в третіх країнах / О. В. Святун // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Міжнар. відносини. – 2012. – Вип. 38–39. – С. 111–115.

Смирнова К. В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика: монографія / К. В. Смирнова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Одеса : Фенікс, 2015. – 429 с.

Трагнюк О. Я. Адаптація права України до права Європейського Союзу як складова механізму євроінтеграції / О. Я. Трагнюк // Державне будівництво і місцеве самоврядування. – 2005. – Вип. 10. – С. 139-141.

Трагнюк О. Я. Вплив практики Суду ЄС на обмеження компетенції держав-членів Європейського Союзу щодо питань набуття і втрати громадянства ЄС / О. Я. Трагнюк // Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 24 трав. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 52–61.

Трагнюк О. Я. Деякі правові засоби подолання дефіциту демократії в Європейському Союзі (на прикладі інституту громадянської ініціативи в ЄС) / О. Я. Трагнюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – Х. : Право, 2011. – Вип. 22. – С. 86–95.

Трагнюк О.Я. Деякі концептуальні засади побудови інституційної системи Європейського Союзу / О.Я. Трагнюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць. Вип.10. – Х.: Право, 2005. – С. 67-76.

Трагнюк О.Я. Деякі питання конституційно-правового регулювання членства держав у Європейському Союзі // Політичні і правові проблеми становлення і розвитку держави на пострадянському просторі : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26 черв. 2009 р. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування АПрН України, 2009. – С. 3-10.

Трагнюк О.Я. Деякі аспекти військового та оборонного співробітництва України та ЄС на сучасному етапі: зб. наук. ст. за матеріалами II Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 18 листоп. 2016 р. : у 2 ч. / редкол.: А.П. Гетьман, І.В. Яковюк, В.І. Самощенко та ін. – Х.: Право, 2016. – Ч. 2. – С. 112-118.

Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості / За ред. О. Шумило. – К.: Міжнар. центр перспективних досліджень, 2008. – 335 с.

Якименко Х. Відображення ідеї наднаціональності в історії європейської інтеграції / Х. Якименко // Вісник Академії правових наук України. - Харків: Право, 2008. – № 1. - С. 251-261.

Якименко Х. Основні підходи щодо розуміння правового статусу Європейського Союзу / Х. Якименко // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х.: Право, 2008. - № 2. - С .262-272.

Яковюк І. В. Громадянство ЄС: поняття і співвідношення з національним громадянством / І. В. Яковюк // Проблеми законності / редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2010. – Вип. 107. – С. 13–22.

Яковюк І. В. Про особливості прояву принципу поділу влади в інституційній системі Європейського Союзу: постановка питання / І. В. Яковюк //

Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць. – Харків: Право, 2003. – № 5. – С. 17-27.

Яковюк І. Державний суверенітет національних держав у складі Європейського Союзу: проблеми визначення / І. Яковюк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2004. – № 3 (38). – С. 114-126.

Яковюк І. Субсидіарність як принцип взаємовідносин національних держав і Європейського Союзу / І. Яковюк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2004. – № 4 (39). – С. 22-30.

Яковюк, І.В. Європейський Парламент: динаміка правового статусу / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2014. – № 27. – С. 62–76.

Інтернет-ресурси:

Офіційний сайт ЄС: <http://europa.eu.int>

Європейський парламент: www.europarl.europa.eu

Рада ЄС: www.consilium.europa.eu

Європейська комісія: ec.europa.eu

Суд ЄС: <http://curia.europa.eu/>

Європейська Рахункова палата: eca.europa.eu

Європейський Центральний Банк: www.ecb.int

Економічний і соціальний комітет: www.eesc.europa.eu

Комітет Регіонів: www.cor.europa.eu

Європейський омбудсмен: www.ombudsman.europa.eu

Агенції ЄС: europa.eu/agencies

Європол: www.europol.europa.eu

Інформація про законодавчий процес на офіційному сайті ЄС
http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm

База даних законодавства ЄС: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

Офіційна платформа для громадськості, яка хоче в'язати участь у законодавчому процесі ЄС http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm

Анімація щодо процесу прийняття рішень у ЄС: <http://europarliament.touteurope.eu/understanding/decision-making/print.html>

Загальні звіти про діяльність ЄС <http://europa.eu/generalreport/en/welcome.htm>

Права людини в праві ЄС (інформаційний сайт ЄС): http://europa.eu/pol/rights/index_en.htm

Центр офіційної документації ЄС: publications.europa.eu

Каталоги : www.europa.eu.int/libraries

Євростат: ec.europa.eu/epp/eurostat

Європейський простір: <http://eu.prostir.ua/>

Історичні архіви ЄС: <http://www.iue.it/ECArchives/EN/Eurhistar.shtml>

Європейська служба зовнішньої дії: <http://www.eeas.europa.eu/>

Представництво ЄС в Україні: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

Бюлетень представництва ЄС в Україні: <http://euukrainecoop.net/>

Європейська інтеграція / Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246396130&cat_id=223223535

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р.: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535

Виконання Угоди про асоціацію Україною: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=247749544&cat_id=247749488

Адаптація законодавства України до норм права ЄС: https://minjust.gov.ua/azu_es

Акти *acquis communautaire*, перекладені на українську мову: <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> \

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності.	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПК – 1. Уміння аргументовано формулювати та висловлювати власну позицію стосовно актуальних проблем діяльності судової системи Європейського Союзу.
ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПК – 2. Здатність правильно тлумачити та застосовувати судові рішення судів Європейського Союзу.
ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.	ПК – 2. Здатність правильно тлумачити та застосовувати судові рішення судів Європейського Союзу.
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ПК – 3. Знання та критичне осмислення основних теорій, принципів побудови та функціонування судової системи Європейського Союзу.
ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	ПК – 4. Уміння аналізувати, тлумачити, правильно застосовувати вивчені категорії судового права Європейського Союзу. системи Європейського Союзу.
ЗК9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.	ПК – 5. Здатність аналізувати правові явища, юридичні факти, правові норми та правовідносини, що виникають у процесі функціонування судової
ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.	ПК – 6. Здатність відтворювати основні підходи та методики розгляду спорів у судах Європейського Союзу із застосуванням ігрового моделювання.
ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.	ПК – 7. Уміння використовувати інформаційні технології та бази даних у процесі збору та обробки інформації в межах конкретної тематики щодо діяльності судової системи Європейського Союзу.
СК – спеціальні компетентності (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	

<p>СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.</p>	<p>ПК – 8. Здатність самостійно виявляти та досліджувати юридичні питання, що виникають у контексті винесення рішень судами ЄС та їх впливу на право держав-членів та правові системи третіх держав, зокрема України.</p>
<p>СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.</p>	<p>ПК – 9. Здатність проводити аналітичні дослідження з питань впливу судової практики Європейського Союзу на інститути та право ЄС.</p>
<p>СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.</p>	<p>ПК – 10. Здатність надавати кваліфіковані консультації та висновки стосовно прецедентної практики судів ЄС щодо окремих галузей права Європейського Союзу.</p>
<p>СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.</p>	<p>ПК – 11. Здатність оцінювати ступінь ефективності розвитку практикою судів ЄС окремих сфер права Європейського та визначати перспективи подальшого розвитку.</p>
<p>СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p>	<p>ПК – 12. Здатність виявляти недоліки механізмів захисту прав приватних осіб у судах Європейського Союзу, пропонувати способи їхнього вдосконалення</p>
<p>СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p>	<p>ПК – 13. Уміння аналізувати норми судової правотворчості судів Європейського Союзу, зокрема ті, що застосовуються до суб'єктів національного права України</p>
<p>СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.</p>	<p>ПК – 14. Знання особливостей правового регулювання та принципів правового статусу особи в ЄС та специфіки правового захисту різних категорій приватних осіб у ЄС: громадян Європейського Союзу, привілейованих іноземців, іноземців, юридичних осіб тощо.</p>

<p>СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.</p>	<p>ПК – 15. Здатність давати загальну характеристику особливостей та принципів побудови інституційної системи Європейського Союзу, складу інституційної системи, правового статусу інституцій, органів та агенцій Європейського Союзу та місця судової системи у ній.</p>
<p>СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p>	<p>ПК – 16. Знання юрисдикції кожної судової ланки ЄС і її видів та співвідношення з компетенцією держав-членів ЄС, а також юридичні процедури її розширення.</p>
<p>СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузями) юридичної діяльності.</p>	<p>ПК – 17. Знання історії, еволюції судової системи європейських співтовариств і Європейського Союзу у контексті розвитку європейської інтеграції.</p>
<p>СК1.2. Здатність демонструвати знання й розуміння правових систем в умовах глобалізації.</p>	<p>ПК – 18. Уміння аналізувати вплив практики судів Європейського Союзу на права людини в ЄС.</p>
<p>СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.</p>	<p>ПК – 19. Здатність виявляти та оцінювати сучасні проблеми щодо взаємодії права ЄС і національного права України.</p>
<p>СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.</p>	<p>ПК – 20. Здатність працювати з судовими рішеннями Європейського Союзу, а також зі статистичною та технічною документацією, які впливають на імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.</p>

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю /спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	№1	РНС НД – 1.1. Демонструвати знання ключових понять, принципів, теорій та доктрин судового права Європейського Союзу РНС НД – 1.2. Демонструвати знання специфіку системи права ЄС, його джерел та особливостей їх формування і застосування та місце у цій ієрархії судової практики ЄС. РНС НД – 1.3. Демонструвати знання закономірностей еволюції судової системи ЄС, її етапів та еволюції юрисдикції судової системи ЄС.
ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.	№1	РНС НД – 1.4. Відшукувати, самостійно вивчати й аналізувати вітчизняну та зарубіжну міжнародно-правову літературу в контексті дослідження актуальних проблем діяльності судової системи Європейського Союзу. РНС НД – 1.5. Характеризувати еволюцію та сучасний стан суб'єктів, які підлягають захисту у судах Європейського Союзу. РНС НД – 1.6. Виявляти проблеми доступу українських суб'єктів права до судового захисту у Європейському Союзі.
ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові,	№ 1	РНС НД – 1.7. Здійснювати аналіз основних підходів до визначення природи та місця судового права Європейського Союзу у процесі формування механізмів захисту прав особи, вміти порівнювати ці механізми із іншими міжнародними механізмами та національними засобами захисту.

статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.		
ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	№2	РНС НД – 1.8. Виявляти проблеми, які виникають в процесі застосування механізмів судового захисту на рівні Європейського Союзу та держав-членів ЄС, пропонувати способи їхнього подолання відповідно до принципів права ЄС, основоположних принципів міжнародного права, загальних принципів права, практики міжнародних організацій та сучасного доктринального доробку з відповідної проблематики. РНС НД – 1.9. Характеризувати сучасний стан розвитку судової системи Європейського Союзу, формулювати власні пропозиції щодо вдосконалення відповідних механізмів судового захисту різних суб'єктів права.
ПРН5. Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.	№2	РНС НД – 2.1. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз нормативно-правових актів європейського Союзу та рішень судів Європейського Союзу.
ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	№2	РНС НД – 2.2. Здійснювати критичний аналіз судової практики по різних категоріях справ, підвідомчих судам Європейського Союзу.
ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	№2	РНС НД – 2.3. Характеризувати етапи розвитку механізмів захисту прав приватних осіб у судах Європейського Союзу. РНС НД – 2.4. Визначати природу рішень та постанов судів ЄС. РНС НД – 2.5. Демонструвати знання прецедентних норм, які стосуються захисту прав українських приватних осіб у Європейському Союзі.
ПРН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-	№2	РНС НД – 2.6. Демонструвати знання правових засад структури та функціонування судової системи ЄС.

<p>правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.</p>		
<p>ПРН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.</p>	№3	РНС НД – 2.7. Характеризувати актуальні проблеми сучасних механізмів судового захисту у Європейському Союзі.
<p>ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.</p>	№3	РНС НД – 2.8. Виявляти критерії, які висуваються до позивачів у судах ЄС.
<p>ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.</p>	№3	РНС НД – 2.9. Надавати на професійному рівні консультації щодо захисту прав та інтересів суб'єктів різного рівня у Європейському Союзі.
<p>ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p>	№3	РНС НД – 2.10. Характеризувати стратегічні напрями зовнішньополітичної діяльності України щодо Європейського Союзу, результативність співпраці за відповідними спрямуваннями.
<p>ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.</p>	№3	РНС НД – 2.11. Здійснювати аналіз процесу імплементації міжнародно-правових зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС та судовою практикою ЄС та показувати здатність обґрунтовувати пропозиції щодо внесення змін до законодавства України з урахуванням судової практики ЄС.

